Waiwai

La llengua **waiwai** (/ˈwaɪwaɪ/) és una llengua carib parlada al nord-est de Brasil i al sud de Guyana pels Waiwais. Es parla concretament a un poble a la vora del riu Mapuera, a la regió del Pará (Brasil) i a un altre poble que es troba a la vora del riu Jatapu, a la regió del Roraima (Brasil). Tanmateix és parlada a un poble al sud de Guyana, a la vora del riu Essequibo.[1][2]

Waiwai	
Altres noms	Wai wai
Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
3.084 principalment a	Amèrica del Sud
Rànquing	-
Parlat a	Brasil Guyana Surinam
Autòcton de	Pará, Roraima i Upper Takutu-Upper Essequibo (en)
Classificació lingüística	
Carib	
Parukotoan Llengües waiwanes **Waiwai**	
Característiques	
Institució de normalització	*No està regulat*
Codis	
ISO 639-3	wai
Glottolog	waiw1244 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/waiw1244)
Ethnologue.com	waw (http://www.ethnologue.com/language/waw)
UNESCO	1699 (http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap/language-id-1699.html)
IETF	waw
Endangeredlanguages.com	1519 (http://www.endangeredlanguages.com/lang/1519)

Contingut

Característiques

Fonologia

Les llengües caribs i el waiwai

Referències

Característiques

El waiwai és una llengua aglutinant amb una morfologia verbal molt complexa. Té una estructura primària SOV (subjecte-objecte-verb), tot i que la sintaxi permet altres estructures com OVS o VOS. L'ordre dels mots no és, per tant, un bon criteri per identificar els subjectes i objectes del verbs.

El cas dels mots i dels sintagmes s'indica amb prefixes al verb. Existeixen dos grans conjunts de prefixes que indiquen cas:

1. Els prefixes subjecte
2. Els prefixes objecte.

Per exemple: *Oyeska okoyi, (1O-mossegar-TP serp)* "la serp em va mossegar". En aquest exemple <*Oy-*> és el prefixe objecte de la primera persona del singular (1O), <*-eska*> equival al verb mossegar, que ja té afegit el sufixe de temps passat (TP), i <*okoyi*>, que vol dir serp. L'ordre en aquest cas és, per tant, OVS.[2]

Fonologia

La llengua waiwai es compon de 6 fonemes vocàlics (/i/, /e/, /î/, /u/, /o/ i /a/) i un total de 14 fonemes consonàntics que s'agrupen en dos grups:[2]

- El grup alveolar-alveopalatal o grup de "consonants tenses". (/t/, /s/, /x/, /c/, /n/, /n̂/, /r/, /ř/ i /y/)
- El grup format per la resta dels fonemes consonàntics o grup de "consonants relaxades". (/k/, /m/, /p/, /v/ i /h/)

Les llengües caribs i el waiwai

La llengua waiwai forma part de la gran familia de llengües caribs i dintre d'aquest grup pertany al subgrup de llengües parukotoan. A continuació es mostra una taula que relaciona mots bàsics de la llengua amb un gran nombre de llengües que pertanyen a la mateixa família:

[3]	Llengües nordcaribs									Llengües sudcari			
Català	**Waiwai**	**Akawaio**	**Arara**	**Atruahi**	**Carib**	**Macushi**	**Txikao**	**Wayana**	**Yukpa**	**Bakairi**	**Carijona**	**Kaxuiana**	**K**
Un	Cheoñe	Teginno	Anane	Awyni	O'win	Tíwing	Nane	Pəkəna	Ükúma	Tokalə	Te'nyi	Tɨwin	
Dos	Asaki	Azaro	Adak	Typytyna	Oko	Sawkínay	Arak	Hakəne	Kósa	Azagə	Saka'narI	Asakrɨ	
Tres	Soroau	Osorowo	Adakanane	Takynyna	Oruwa	Selwa	Araknane	əheruwa	Koséra	Azagə tokalə	Se'raurI	Asakrɨ Tɨwinero	
Home	Kiri	Warawok	Ugon	Wykyry	Wokyry	Walayzo	Ugwon	əluwa	Küpa	Uguõdo	GurI	To'to	
Dona	Wosi	Ori	Paumie	Weri	Woryi	Wilé	Petkom	Wəlɨi	Voré'pa	Pekodo	Werichi	Woresi	
Sol	Kami	Weyu	Titi	Wyi	Weju	Wei	Chichi	Sisi	Vícho	Xɨxɨ	Be'i	Esese	
Lluna	Nuñe	Nuno	Nuna	Nenwe	Nuno	Kapoi	Nuno	Nunuwə	Kúno	Nunə	Nu'na	Nuno	
Aigua	Tuna	Tuna	Paru	Syna	Tuna	Tuna	Ga	Tuna	Kúna	Paru	Tu'na	Tuna	

Referències

1. «Glottolog. Language: Waiwai (http://glottolog.org/resource/languoid/id/waiw1244)» (en anglés). [Consulta: 19 febrer 2015].
2. DERBYSHIRE & PULLUM, Desmond C. & Geoffrey K.. *Handbook of Amazonian Languages, Vol. 4* (en anglés). Berlín: Walter de Gruyter GmbH & Co., 1998, p. 25. ISBN 3-11-014991-5.

3. «Vocabulary Words in the Cariban Language Family (http://www.native-languages.org/famcar_words.htm)» (en anglés). Native Languages of the Americas website. [Consulta: 19 febrer 2015].

Mapa amb els diferents grups indígenes al continent Americà. El nombre 114 representa l'àrea on es parla el waiwai.

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Waiwai&oldid=23944613»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 1 jul 2020 a les 21:45.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.